

УДК 327.5

DOI: 10.24144/2078-1431.2023.1(30).22-31

*Леонід Чупрій,
доктор політичних наук, професор
Державний податковий університет
orcid.org/0000-0001-7221-5703*

ГЕОПОЛІТИЧНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

У статті розглядається зміна геополітичної картини світу в умовах повномасштабної російської агресії проти України. Зокрема зазначається, що сьогодні посилилася геополітична роль США як світового лідера. Активізувала-ся також позиція і Європейського Союзу, країни якого активно допомагають Україні. Проте всередині Європейського Союзу існують певні суперечності. Так, країни Східної Європи і Прибалтики активно підтримують Україну, оскільки розуміють, що якщо Україна впаде під ударами Росії, то вони також можуть зазнати напад з боку останньої. Але країни Західної Європи, зокрема Німеччина й Франція, займають децю поміркованішу позицію, а Угорщина проявляє проросійські симпатії, хоча є членом ЄС та НАТО. Значну фінансову і військову допомогу Україні надає також і Великобританія, яка сьогодні стала одним із найактивніших наших союзників. Китай як авторитарна країна, яка знаходиться в стані суперництва зі США, займає проросійську позицію, але робить це насамперед з метою реалізації власних національних інтересів. Щодо країн глобального Півдня, то більшість з них займають нейтральну позицію, намагаючись не втручатися в конфлікт. Проте міжнародна допомога Україні поступово зростає, оскільки навіть країни глобального Півдня починають розуміти, що підтримувати країну-агресора – Росію, яка перетворюється на геополітичного вигнанця, не варто.

Ключові слова: російсько-українське збройне протистояння, повномасштабна війна, геополітика, розпад Росії.

The article examines the change in the geopolitical picture of the world in the conditions of full-scale Russian aggression against Ukraine. In particular, it is noted that today the geopolitical role of the USA as a world leader has strengthened. Today, the European Union, whose countries also actively help Ukraine, is strengthening its role in the world. However, there are certain contradictions within the European Union. Thus, the countries of Eastern Europe and the Baltic States very actively support Ukraine, because they understand that if Ukraine falls under the blows of Russia, then they may also be attacked by Russia. But the countries of Western Europe, in particular Germany and France, although they help Ukraine, are in favor of negotiations with Russia, believing that Putin needs to save face, although how can we talk about certain negotiations when the Kremlin leader destroys tens of thousands of the civilian population of Ukraine. Therefore, today even Germany and France are gradually changing

their rhetoric, providing Ukraine with all the necessary weapons to defeat the Russian aggressor. As for the countries of the Global South, most of them take a neutral position, trying not to intervene in the conflict. However, international support for Ukraine is gradually increasing, as even the countries of the Global South are gradually realizing that it is not worth supporting the aggressor country - Russia, which is gradually turning into a geopolitical pariah.

Keywords: *Russian-Ukrainian armed conflict, full-scale war, geopolitics, disintegration of Russia.*

Вже понад рік триває російсько-українська війна. Путін, який хотів захопити Україну за три дні, грубо прорахувався. Україна не тільки вистояла, а й завдала значних збитків «непереможній російській армії». Путін допустився кількох серйозних помилок: 1) Він не врахував міць і обороздатність української армії, а головне — волелюбний дух українського народу, який протягом кількох століть успішно боровся і продовжує боротися за свою свободу. 2) Очільник Кремля переоцінив могутність російської армії, яка наскрізь просякнута корупцією. Крім того моральний дух російської армії дуже низький, оскільки вона воює на чужій території, місцеве населення її ненавидить. 3) Керівництво Кремля також не врахувало консолідацію західних країн, які досить швидко ввели потужні санкції проти Росії, а після оприлюднення злочинних вбивств мирного населення ще більше посилили санкції. 4) Злочинна влада також прорахувалася і переоцінила роль союзників. Так, Пекін на військову допомогу якого так сподівався Путін, відмовився допомагати Росії, хоча остаточно й не засудив агресію. 21 березня 2023 року відбувся візит очільника Китаю Сі Цзіньпіня до Москви, за результатами якого Пекін підтвердив, що продовжуватиме торговельну співпрацю з Росією. Слід зазначити, що Сі Цзіньпін підтримує з В. Путіним нормальні дипломатичні відносини, але це робиться насамперед з метою реалізації національних інтересів Китаю. В першу чергу Китай, використовуючи складну економічну ситуацію в Росії, продовжуватиме закупати за мінімальними цінами російські енергоносії та продавати свої товари на російському ринку. Крім того, Китай продовжує тиху експансію сибірських та далекосхідних земель, де економічно вже переважає китайський бізнес. Нещодавно Китай продемонстрував карту, де частина територій Сибіру та Далекого Сходу вже мала китайські назви, і це прямий натяк на те, що Китай їх поверне. Хоча остаточний крах Росії та путінського злочинного режиму Пекіну не вигідний, оскільки йому потрібен певний союзник – васал у боротьбі з Заходом. Проте як би не хотів кремлівський очільник щоб Китай допомагав Росії у фінансовому і військовому плані, Китай на це ніколи не піде. КНР потрібно сьогодні посилювати свою економіку, а найбільший торговельний баланс він має зі США і країнами Євросоюзу, тому ризикувати економічними відносинами з ними не хоче, а тим більше не прагне отримати санкції, які будуть введені, якщо він напругу почне надавати Росії військову допомогу. Щодо інших союзників, то навіть Білорусь, з території якої російські війська напали на північні регіони нашої країни, так і не ввела війська на українську

територію, оскільки «батька» розуміє, що це буде остаточний крах його режиму. З країн ОДКБ більшість відмовилася допомагати Росії, хіба що Вірменія надала три літаки СУ – 30, хоча й офіційно спростувала цю інформацію. Ніхто з країн не хоче відкрито підтримувати країну-агресора, яка злочинно знищує ні в чому не винне мирне населення.

Мета статті – дослідити особливості геополітичної підтримки України в умовах повномасштабної російської агресії.

Результати дослідження. Аналізуючи геополітичні наслідки російсько-українського протистояння, слід зазначити, що геополітична роль Росії послаблюється з кожним днем війни, оскільки Путін так і не зміг досягти значних успіхів на арені військових дій. Західні санкції також завдають шкоди російській економіці і наближають її до дефолту. Відтак Росія сьогодні вже не сприймається як потужний геополітичний гравець, оскільки необмежені амбіції Путіна щодо відродження могутньої Російської імперії можуть призвести до значного її послаблення чи навіть розпаду. Деякі країни вже почали пред'являти Росії територіальні претензії. Так, Японія заявила, що вимагає повернення чотирьох островів Курильської гряди, які завжди вважала своєю суверенною територією [1]. Польський генерал В. Скішипчак виступив із заявою, що Польща повинна заявити свої права на Калінінградську область, яка перебуває під російською окупацією [2]. Відтак сьогодні Росія, яка намагалася переформатувати геополітичну картину світу і збільшити власну імперську могутність, перетворюється на країну-вигнанця. Путін, який вважав себе великим стратегом і месією XXI століття, трансформувався в кривавого тирана, який перетворює Росію в нацистську державу. Більшість країн світу значною мірою послаблюють відносини з останньою. Так, нещодавно переважаюча більшість держав проголосували за виключення Росії з Ради ООН з прав людини. Росію виключили також з ЮНЕСКО і поступово виключатимуть з інших міжнародних організацій. 23 лютого 2023 року засідання Генеральної асамблеї ООН підтримало Резолюцію України щодо засудження російської агресії. За це проголосувала 141 країна. Ключовими моментами резолюції було засудження російської агресії, вимога щодо негайного виведення російських військ з українських територій, повного обміну військовополоненими, звільнення всіх незаконно затриманих осіб, припинення руйнування критичної української інфраструктури та засудження російських військових злочинців [3].

В умовах активізації сучасних викликів, зокрема військової агресії проти України, значно посилилася геополітична роль США як світового лідера. Так, у березні 2021 року були прийняті «Тимчасові стратегічні настанови у сфері національної безпеки» (Interim National Security Strategic Guidance) [4], в яких акцентується увага на посиленні більшості загроз і викликів сучасності, які мають транснаціональний характер, що, з одного боку, робить безпеку США дедалі більш залежною від безпеки решти світу, а з іншого – вимагає активних американських дій на міжнародній арені. Постулюється те, що світовий порядок перебуває в процесі активних перетворень – не в останню чергу через зміну балансу сил на користь ав-

торитарних потуг. Все це в сукупності не залишає США іншого вибору, як проводити активну політику на міжнародній арені, спираючись на власні силові ресурси і відновлюючи старі союзи та розбудовуючи нові партнерства. Лише таким чином США можуть гарантувати національні інтереси і безпеку в умовах гострої конкуренції двох моделей (авторитарної і демократичної) щодо вирішення нагальних проблем. Відтак США повинні бути активним учасником побудови нового світового порядку, спираючись на перевірені принципи (демократія і права людини, дипломатія і союзи, підтримання балансу сил в ключових регіонах світу, м'яка сила власного прикладу), що є потужними конкурентними перевагами. Значною мірою йтиметься про масштабний перезапуск та якісне оновлення системи глобального управління для вирішення наявних проблем і суперечностей, які привели до кризи старого порядку. США мають очолити цей процес і стати його головним рушієм [4]. В умовах повномасштабної агресії Росії проти України саме завдяки активній дипломатичній позиції Америки західний світ консолідувався, проявив значну солідарність з українським народом, надаючи значну фінансову і військову допомогу Україні. Як ми знаємо, 9 травня 2022 року президент США підписав Закон про ленд-ліз [5]. Нагадаємо, що подібний механізм діяв під час Другої світової війни, коли американці допомагали Великобританії, Радянському Союзу та деяким іншим країнам у боротьбі з нацистською Німеччиною. Тоді США передало допомогу країнам-союзникам на суму близько 60 мільярдів доларів, що по нинішніх цінах дорівнює 700 млрд доларів. Близько п'ятої частини допомоги отримав Радянський Союз, і цілком вірогідно, що без неї він би не зміг би здобути перемогу у вирішальних битвах Другої світової війни, особливо в 42-43 роках, коли у СРСР не вистачало власних ресурсів, оскільки нацистська Німеччина захопила ряд стратегічно і ресурсно важливих регіонів СРСР. ВВП Радянської імперії тоді впав у три рази, і Сталін особисто просив у Рузвельта допомоги, зокрема через надання СРСР близько 30 тисяч тонн алюмінію для авіабудування та не менше ніж 500 літаків і танків щомісяця. Рузвельт пішов назустріч керівнику Кремля. Тому сьогодні виглядають досить дивними чергові заяви В. Путіна про те, що Другу світову війну виграв переважно «великий російський народ», а вклад інших народів Радянського Союзу був дуже незначним, хоча, як відомо, найбільше і в економічному, і в демографічному плані в період Другої світової війни постраждали саме Україна і Білорусь. Щодо вкладу Заходу у перемогу СРСР над нацизмом, то російська історіографія намагається про це взагалі не згадувати, оскільки це суперечить сучасному російському імперському історичному наративу, де возвеличується вирішальна роль саме Росії у перемозі над гітлерівським нацизмом.

Сьогодні ж Вашингтон активно допомагає Україні у боротьбі з нацистською Росією. Ця допомога є дуже важливою для нашої країни, оскільки нам буде надаватися цілий спектр різноманітних товарів та обладнання, зокрема від озброєння різного виду, медикаментів, екіпіровки військових до продуктів харчування, одягу тощо. Значною перевагою для України є те, що ми будемо платити за це обладнання і товари тільки після війни і

за пільговими цінами. Якщо частина з них буде пошкоджена, то взагалі за них платити не будемо. Щодо плати за ленд-ліз, то деякі аналітики пропонують оплатити його за рахунок тих російських активів, зокрема резервів російського Центробанку, які заморожені за кордоном. І це може бути цілком можливим, оскільки після війни Україна не буде мати значних фінансових ресурсів, а от заморожені російські активи можуть бути використані, і для фінансування відбудови України, і для оплати ленд-лізу та інших послуг, наданих західними країнами.

Посилює сьогодні свою роль у світі і Європейський Союз, країни якого також активно допомагають Україні. Проте всередині Європейського Союзу є певні суперечності. Так, країни Східної Європи і Прибалтики активно допомагають Україні, оскільки розуміють, що якщо Україна впаде під ударами Росії, то наступними будуть вони. Так, Словаччина нещодавно передала такі потрібні Україні ПВО С-300 [6]. Ці країни також активно підтримують вступ України до ЄС та НАТО. Країни ж Західної Європи займають поміркованішу позицію. Так, Німеччина надає значну гуманітарну допомогу Україні, певні види озброєнь, славнозвісні «Леопарди», але повністю відмовляється від російських енергоносіїв поки що не планує. Хоча Берлін і підтримує ембарго на російську нафту, але на газ поки що ні, хоча в зимовий сезон 2022-2023 року Німеччина зуміла обійтися без серйозних поставок газу з боку Росії, і це великий успіх [7]. Франція також підтримує Україну, але Е. Макрон час від часу виступає за налагодження переговорів з В. Путіним, хоча які можуть бути перемовини з країною-агресором, яка не хоче йти на поступки, а тим більше не визнає свою агресію. Очільник Франції не розуміє або не хоче розуміти, що останній сприймає тільки силові аргументи. Та й будь-які обіцянки В. Путіна нічого не вартують. Згадаймо, що перед агресією проти України В. Путін обіцяв і Макрону, і Шольцу, і всьому світові, що він не нападе, але без будь-яких докорів сумління вторгся в Україну, назвавши це «спеціальною військовою операцією». Слід також зазначити, що деякі французькі та німецькі компанії продовжують працювати на російському ринку. Серед країн Євросоюзу особливу позицію займає Угорщина. В цілому вона нібито й підтримує європейські санкції проти Росії, але в деяких галузях продовжує тісну співпрацю з останньою, зокрема активно закуповує російський газ. Угорщина також проявила готовність платити за газ російськими рублями. Крім того, чинний прем'єр-міністр Угорщини В. Орбан час від часу робить проросійські заяви. Так, після вбивства росіянами мирних громадян у Бучі останній зажадав доказів, що це не інсценування української сторони. А нещодавно заявив, що допомога європейських країн Україні не дасть потрібного результату, оскільки Росія аж ніяк не погодиться на програш, бо це завадить Путіну балотуватися на наступний президентський термін. Це чергові спекулятивні заяви угорського лідера, оскільки тільки Збройні Сили України будуть вирішувати питання програшу чи виграшу Росії, але ні ЗСУ, ні українці не погодяться на мир, поки не звільнять всі тимчасово окуповані території. Президент України В. Зеленський засудив недружню позицію угорського прем'єр-міністра. Українське МЗС

висловило стурбованість з приводу таких заяв угорських політиків. Польща, Словаччина висловили осуд проросійській позиції Будапешта і закликали до жорсткіших дій проти останнього з боку Брюсселя.

Значну фінансову і військову допомогу Україні надає також і Великобританія, яка сьогодні стала одним із найактивніших наших союзників. Саме Великобританія і США найбільш активно підтримували Україну в перші найтяжчі місяці війни, і без їх допомоги нам було б дуже важко зупинити агресора на підступах до Києва. Крім того, моральний дух українського народу підняв також і прем'єр-міністр Великобританії Б. Джонсон, який одним із перших відвідав Україну у квітні 2022 року. Слід також зазначити, що саме Великобританія разом із Польщею запропонували створити союз цих країн та України.

Проте сьогодні слід також згадати й країни, які займають вичікувальну позицію. Так, Китай, який також прагне сьогодні вийти на передові позиції у світі, до цього часу не засудив російську агресію. В той же час Пекін робить заяви про те, що виступає за мир і стабільність у світі, і нещодавно запропонував свій мирний план, в якому закликає до налагодження українсько-російського діалогу, щоб припинити війну всередині Європи. По-різному можна оцінювати цей мирний план, але здебільшого він носить декларативний характер і не містить чітких сценаріїв і конкретних кроків щодо припинення цієї війни. І хоча Китай зазнає певних збитків від війни, оскільки значно послабилися його торговельні зв'язки в цьому регіоні, але є й певні позитивні моменти для нього. Так, якщо раніше США бачили в Китаї основного суперника, то сьогодні вони переключилися на Росію.

Серед азійських країн слід згадати й Індію. Вона також займає нейтральну позицію, не підтримуючи, але й не осуджуючи Росію. Щодо України, то відносини з Індією у нас стали дещо прохолоднішими після того, як кілька років тому Україна підписала з Пакистаном контракт на постачання танків. А з Пакистаном, як ми знаємо, у Індії були завжди напружені відносини. Щодо Росії, то Індія завжди мала тісні економічні відносини з останньою ще з часів Радянського Союзу, і сьогодні ці відносини зберігаються. Вона також закупає значну кількість зброї у Російській Федерації. В енергетичній сфері Індія закупає в Росії нафту зі знижкою в 20 %. Індія також прагне використати українсько-російське протистояння, щоб посилити свої позиції на продовольчому ринку. Щорічно Індія постачала на світовий ринок близько 6 мільйонів тонн пшениці вищого сорту, а цього року хоче поставити на світовий ринок до десяти мільйонів тонн. Хоча на позицію Індії хоче вплинути Японія, яка займає проукраїнську позицію і яка інвестувала за минулі роки в Індію 40 млрд доларів. Індія також не зацікавлена в посиленні Китаю, який прагне бути лідером у Тихоокеанському регіоні, тому вона зацікавлена у посиленні співпраці зі США, Японією [8].

Щодо країн Африки, то багато з них мають економічні відносини з Росією, яка досить часто використовує африканські країни як джерело постачання певних видів корисних копалин. Так, кілька років тому Росія підписа-

ла угоди про активізацію економічних відносин з Ефіопією, Анголою, Мозамбіком, Намібією, Зімбабве. Росія також активно підтримує діючі уряди в Судані та ЦАР, де допомагає останнім справлятися з опозиційними силами. Росія також активно продає свою зброю країнам Африки, зокрема таких, як Ангола, Буркіна-Фасо, Камерун тощо. Проте в деяких африканських країнах її позиції стають слабшими. Так, Росія мала вплив на владу в Гвінеї, яка має значні поклади бокситів, але в минулому році там відбувся військовий переворот, і країну очолили профранцузькоорієнтовані військові. Щодо України, то відносини з африканськими країнами у неї тільки почали налагоджуватися, і хоча деякі країни цього регіону й підтримують Росію, але більшість з них засудило агресію проти України на голосуванні Генеральної асамблеї ООН 24 лютого 2022 року. Проте в цей конфлікт вони не прагнуть втручатися і забороняють власним громадянам їхати на цю війну. Так, більшість африканських країн заборонили своїм громадянам вступати в український інтернаціональний легіон, хоча серед африканців були бажані. Щодо економічної співпраці, то Україна в першу чергу постачає в африканські країни продовольство, і ряд країн Африки значною мірою залежали від постачання зернових з України. Так, у 2021 році Україна направила значну частину своїх зернових у країни Північної Африки та Близького Сходу. Так, наприклад, Ємен імпортував з України 22 % усього обсягу пшениці, Єгипет закуповує в українців 26% кукурудзи від усього обсягу. Відтак у зв'язку з війною в Україні в ряді країн Африки та Близького Сходу може статися продовольча та гуманітарна катастрофа, оскільки ціни на пшеницю і зернові значно зростуть, обсяг зернових буде меншим, ніж у 2021 році, і частина країн цих регіонів страдатиме від голоду [8].

Щодо мусульманських країн, то серед них є як проукраїнські, так і нейтральні. Так, наші сусіди Азербайджан і Туреччина підтримали Україну, особливо остання, яка нам активно постачає байрактари. Туреччина хоче стати потужним регіональним лідером і намагається бути посередником між Україною та Росією. Туреччина до того ж активно захищає права кримських татар на окупованому півострові. І що дуже важливо, перекрила протоку Босфор, чим дуже допомогла півдню України, оскільки російські військові судна не можуть потрапити в Чорне море. Саудівська Аравія, Об'єднані Арабські Емірати є союзниками США і в цілому підтримують Україну, зокрема голосуванням в ООН, хоча й не надають нам значної допомоги, оскільки вирішують проблеми, які виникли у їхньому регіоні. На жаль, активну підтримку Росії надає авторитарний Іран, який постачає їй свої безпілотники. Але після ударів дронами по деяких стратегічних об'єктах Ірану останній вже не так активно прагне допомагати Росії.

Щодо країн американського континенту, то США і Канада активно допомагають Україні. Мексика дотримується нейтралітету, хоча й засудила російську агресію. Деякі країни Латинської Америки мають проросійські симпатії. Так, Нікарагуа постійно підтримує Росію, оскільки остання допомагає діючій владі в країні. Куба також має проросійські симпатії. Країни Південної Америки переважно дотримуються нейтралітету щодо війни в Україні. Так, Бразилія заявила, що не підтримує жодну з сторін,

але виступає за припинення конфлікту. Окремі країни регіону мають про-російські симпатії. Зокрема президент Венесуели Ніколас Мадуро стверджує, що економічні санкції Заходу проти Росії завдають шкоди світовій економіці і можуть привести до початку збройного конфлікту всесвітнього масштабу [8].

Висновки. Отже, більшість країн світу в цілому підтримують Україну у її справедливій боротьбі з російською агресією, хоча деякі й дотримуються нейтралітету. Проте цілком очевидно, що потрібні суттєві інституційні зміни на міжнародному рівні, оскільки ця війна показала, що ряд міжнародних організацій не виконують покладені на них функції. Так, ООН, яка повинна забезпечити мир і стабільність у всьому світі, хоча й засудила агресію Росії проти України, але зупинити РФ не може, оскільки не має дієвих засобів впливу. Крім того, Росія до цього часу залишається членом Ради Безпеки ООН, хоча як країна-агресор мала бути виключена з неї відразу після початку агресії. Відтак ООН потребує кардинального перезавантаження.

Щодо ролі України у новому світовому порядку, то вона може стати потужним регіональним гравцем, взірцем для інших країн світу, як потрібно боротися за свою свободу, за демократичні цінності та права людини. Україна не погодилася на роль жертви російського імперіалізму в цій агресивній загарбницькій війні, хоча навіть США і деякі країни Євросоюзу на початку вторгнення не вірили, що Україна вистоїть і зможе зупинити «другу армію світу». Цим вона доводить, що є повноцінним членом цивілізованого демократичного світу. Майбутня перемога України – це перемога цивілізації над варварством, оскільки російське військо є абсолютно варварським, не маючи ніяких моральних чи правових обмежень, воно вбиває, гвалтує, грабує українських громадян. І їхній очільник і головний варвар В. Путін, який і кинув їх у цю бійню, також не має ніяких моральних, чи правових обмежень, і ним керує лише маніакальна людиноненависницька ідея відродження величі імперської Росії і знищення всіх, хто з цим не погоджується. Путін, знищуючи і поневолюючи інші народи, налаштував проти себе весь світ і скоро приведе Росію до занепаду та повної ізоляції чи навіть остаточного розпаду. А от Україна, здобувши перемогу, буде тільки міцнішати і підніматися. Допомогати Україні будуть і на безповоротній основі, і економічними інвестиціями. Це дозволить іноземним підприємствам та цілим державам відчувати себе причетними до перемоги цивілізації [8].

А всі воєнні злочинці, і насамперед В. Путін з його клікою, будуть обов'язково покарані. Той факт, що Міжнародний кримінальний суд досить швидко, буквально з перших днів російського вторгнення в Україну, почав слідство, говорить про його прагнення захистити норми міжнародного права і встановити справедливість. Раніше, як ми знаємо, міжнародні розслідування дій воєнних злочинців відбувалися після завершення воєн і тривали роками. Дуже позитивним є той факт, що Міжнародний кримінальний суд 17 березня 2023 року видав ордер на арешт очільника Росії В. Путіна. Це безпрецедентний крок з боку МКС, оскільки кремлівський

очільник є третім діючим лідером держави, щодо якого було видано такий ордер. Компанію Путіну складають лідер Судану Омар аль-Башир та лівійський очільник Муаммар Каддафі. Щодо геополітичних наслідків видання ордеру на арешт В. Путіна, то цей факт вчергове підтвердив, що геополітична роль Росії як сильного міжнародного гравця знизилася до мінімального рівня, а з В. Путіним як очільником Росії жоден адекватний світовий лідер не захоче мати справу, щоб не втратити свій імідж. Слід зазначити, що видання ордеру на арешт очільника Росії В. Путіна має величезне значення для забезпечення принципів міжнародної справедливості та в подальшому досягнення миру і стабільності у світі. Звичайно, найближчим часом Путіна ніхто не арештує, але МКС і без його участі може проводити слідство, і рано чи пізно В. Путін постане перед МКС чи перед Гаазьким трибуналом і сповна відповідь разом зі своїми поплічниками за всі ті злочиння, які вони здійснили в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Японія заявила, що Курильські острови їхня суверенна територія. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WJ3d5raUCbY> (Дата доступу: 22.01.2023).
2. Gen. Skrzypczak: Obwód Kaliningradzki jest okupowany. Warto się o niego upomnieć. URL: <https://dorzeczy.pl/opinie/280465/gen-skrzypczak-chce-by-polska-odzyskala-kaliningrad.html> (Дата доступу: 19.01.2023).
3. UN General Assembly votes to suspend Russia from the Human Rights Council. URL: <https://news.un.org/en/story/2022/04/1115782> (Дата доступу: 19.01.2023).
4. Interim National Security Strategic Guidance. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf> (Дата доступу: 20.01.2023).
5. Amy B Wang. Biden signs Ukraine lend-lease act into law, expediting military aid. URL: <https://www.washingtonpost.com/politics/2022/05/09/president-biden-ukraine-lend-lease-signing/> (Дата доступу: 20.01.2022).
6. Confirmed: Slovakia has handed over the S-300 anti-aircraft system to Ukraine. URL: <https://mil.in.ua/en/news/confirmed-slovakia-has-handed-over-the-s-300-anti-aircraft-system-to-ukraine/> (Дата доступу: 29.01.2023).
7. Welche wirtschaftlichen Folgen hätte ein Embargo? URL: <https://www.deutschlandfunk.de/wirtschaftliche-folgen-gasembargo-russland-100.html> (Дата доступу: 19.01.2023).
8. Чупрій Л.В. Формування нової геополітичної картини світу. Консолідація Заходу. URL: <https://matrix-info.com/formuvannya-novoyi-geopolitychnoyi-kartyny-svitu-konsolidatsiya-zahodu/>

REFERENCES

1. Iaponiia zaiavyla, shcho Kurylski ostrovy yikhnia suverenna terytorii [Japan declared that the Kuril Islands are their sovereign territory]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=WJ3d5raUCbY> [in Ukrainian].

2. Gen. Skrzypczak: Obwód Kaliningradzki jest okupowany. Warto się o niego upomnieć. Retrieved from <https://dorzeczy.pl/opinie/280465/gen-skrzypczak-chce-by-polska-odzyskala-kaliningrad.html> [in Polish].
3. UN General Assembly votes to suspend Russia from the Human Rights Council. Retrieved from <https://news.un.org/en/story/2022/04/1115782> (Data dostępu: 19.01.2023) [in English].
4. Interim National Security Strategic Guidance. Retrieved from <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2021/03/NSC-1v2.pdf> [in English].
5. Amy B Wang. Biden signs Ukraine lend-lease act into law, expediting military aid. Retrieved from <https://www.washingtonpost.com/politics/2022/05/09/president-biden-ukraine-lend-lease-signing/> [in English].
6. Confirmed: Slovakia has handed over the S-300 anti-aircraft system to Ukraine. Retrieved from <https://mil.in.ua/en/news/confirmed-slovakia-has-handed-over-the-s-300-anti-aircraft-system-to-ukraine/> [in English].
7. Welche wirtschaftlichen Folgen hätte ein Embargo? Retrieved from <https://www.deutschlandfunk.de/wirtschaftliche-folgen-gasembargo-russland-100.html> in German
8. Chuprii, L.V. (2022). Formuvannia novoi heopolitychnoi kartyny svitu. Konsolidatsiia Zakhodu. [The formation of a new geopolitical picture of the world. Consolidation of the West]. *matrix-info.com*. Retrieved from <https://matrix-info.com/formuvannya-novoyi-geopolitychnoyi-kartyny-svitu-konsolidatsiya-zahodu/> [in Ukrainian].